

Persbericht 21-2-2010; Na de val van Balkenende IV

Na de val van het kabinet zijn op zaterdag meer dan 3000 Nederlanders via Peil.nl ondervraagd. In aanvulling op de meer dan 3500 die al ondervraagd waren op woensdag tot en met vrijdag.

Sinds donderdag was een stijging te zien van kiezers van de PvdA, die uiteindelijk leidde tot een stijging van 15 naar 19 zetels op zaterdag. Hoewel dat nog steeds een verlies van 14 zetels is, staat de PvdA nu nog maar 7 zetels achter op de grootste partij en dat was vorige week nog 12. Het CDA verliest 1 zetel en staat op 26 zetels.

De SP verloor 2 zetels, met name direct aan de PvdA. (Bij het NOS-debat van maandag wees 31% van de SP kiezers Bos als winnaar aan en 3% Kant, hetgeen ook al een voorbode was voor het feit dat sinds donderdag meer dan 10% van de SP kiezers zeggen PvdA te stemmen terwijl dat 6 weken geleden nog maar 2% was). Groen Links verliest 1 zetel en heeft ook wat last van de abrupte winst van de PvdA. De VVD wint 1 zetel en de PVV verliest er 1, waardoor het verschil tussen deze 2 partijen nog maar 1 zetel is.

Ook hiermee is de het Nederlandse electorale landschap verder gefragmenteerd. De grootste partij (CDA) heeft nu 26 zetels en partij nummer 5 (PvdA) staat er maar 7 zetels achter. (Bij eerdere Tweede Kamerverkiezingen heeft de grootste partij altijd meer dan 40 zetels gehaald. En het gebeurde regelmatig dat de twee grootste partijen meer dan 40 zetels haalden).

Circa 60% vindt het niet erg dat het kabinet is gevallen. Alleen kiezers van CDA en ChristenUnie vinden dat in meerderheid wel. PvdA kiezers uit 2006 vinden het voor 2/3^e niet erg dat het kabinet is gevallen.

De schuld van de val wordt wel in gelijke mate gelegd bij PvdA en CDA. Men denkt dat de PvdA er electoraal voordeel uit zal behalen en het CDA niet (hetgeen dus parallel loopt aan het feit dat de PvdA-kiezers het niet erg vinden dat het kabinet is gevallen en de CDA-kiezers wel).

Bij de vraag wie de lijsttrekker zou moeten worden van het CDA en PvdA, alsmede de vraag over de premierkeuze na de verkiezingen blijkt de positie van Balkenende nu duidelijk zwakker te zijn dan Bos. Als lijsttrekker scoort Bos nu veel hoger dan mogelijke concurrenten, hetgeen een sterk verschil is met onderzoek van enkele maanden geleden. Balkenende scoort op dit moment echter zelfs bij CDA-kiezers niet goed. (Maar 36% van de CDA-kiezers wil hem als lijsttrekker). Slechts 16% van alle kiezers wil Balkenende weer terug als premier. Bos scoort hoger, maar de 21% is in absolute zin ook geen hoge score.

Per saldo kan gesteld worden dat de PvdA en Bos, die het in de afgelopen 3 jaar electoraal slecht tot zeer slecht hebben gedaan (met als uitzondering het laatste kwartaal van 2008, na het bankendebacle), door de val van het kabinet zich kort voor de gemeenteraadsverkiezing wat electoraal herstellen. Het CDA en Balkenende daarentegen, die er in de loop van Balkenende IV electoraal ook op achteruitgingen, hebben tot nu toe niet van die val geprofiteerd. Het lijkt er eerder op dat de electorale positie van Balkenende zelf verder verzwakt is.

Zowel PvdA als CDA zijn electoraal veel slechter uit dit kabinet gekomen dan ze er in zijn gegaan. Beide partijen staan er nu slechter voor dan tijdens de Tweede Kamerverkiezingen in 2006 (resp. 14 en 15 zetels minder). Ten opzichte van die verkiezingen zijn D66 en de PVV op dit moment de grote winnaars (resp. 17 en 15 zetels winst).

De SP staat inmiddels ook op 14 zetels verlies, terwijl Groen Links met 6 zetels winst ten opzichte van 2006 van de linkse partijen als enige er wel duidelijk beter voor staat.

In totaal wisselen na ruim 3 jaar op dit moment 76 zetels van partij. Een volatiliteit die we ook in 2002 zagen.

Ten slotte blijkt uit de reacties op een mogelijk rechts of links kabinet na de verkiezingen dat de beide combinaties op dit moment geen meerderheid hebben.

16% van de CDA-kiezers reageert daarbij heel negatief op een combinatie met de PVV en VVD (met z'n drieën nu 73 zetels) , zodat er een goede kans is dat als een dergelijke combinatie er zou kunnen komen deze kiezers niet op het CDA zullen stemmen.

Een linkse combinatie (PvdA+SP+Groen Links+D66) staat slechts op 63 zetels.

Ook dat geeft al aan hoe complex de situatie is door de grote fragmentatie van het electoraal. Zeker als daarbij in beschouwing wordt genomen dat een combinatie door het midden heen (met CDA en PvdA erin) politiek minder waarschijnlijk is.

Vanzelfsprekend kan er in de komende maanden nog veel verschuiven. 2006 heeft laten zien dat de uitslag van de Gemeenteraadsverkiezingen en de Tweede Kamerverkiezingen (toen zaten er 8 maanden tussen) veel verschilden.